

De film van Ome Wilders

En daar was hij dan: de film van Ome Wilders. Toch iets waar je je heimelijk over verkneukeld had; cadeautje van die wat morsige, enigszins onhandige oom. Niet dat je precies wist wat er aan schortte, maar je wel voelde wel aan dat het niet helemaal pluis was. Iets met een filmpje op internet. Leuk. In Den Haag: paniek, en gelovigen die de discussie domineren – om niet te zeggen gijzelen. Dat gebrek ook aan enige allure. En dan die taal!

De film bracht de minister-president ertoe een persconferentie te beleggen om 'aan te geven' dat de regering niet wist welk doel de film dient. (Als dit usance wordt: veel succes in de toekomst). Zijn krampachtig ferme Engelstalige optreden was bedoeld om ook over de grens 'aan te geven' dat het kabinet de film 'betreurde', omdat die een 'onjuiste voorstelling van zaken' gaf. En dat was goed ('U en ik weten dat.') Gelukkig maar, vervolgde hij wat miskend, was het kabinet op alles voorbereid ('Meester, we hadden toch huiswerk voor vandaag?').

Ze vlogen weer door de lucht, bij wijze van woorden, de uitgeholde termen als 'respect', 'onnodig kwetsen', 'niet representatief', en 'haat zaaien'. De voorspelbare stoet mediafiguren draafde op in inwisselbare programma's. De onvermijdelijke advocaat vond de film 'niet onschuldig': 'We kunnen hem nog altijd aanklagen wegens haatzaaien.' D66-er Pechtold vergaloppeerde zich, door het te hebben over wat de film allemaal 'suggererde'. Mag dat niet? Wel eens een documentaire van de EO bekeken? Heeft iemand ooit gezegd dat de film 'onschuldig' moest zijn, of een representatief beeld moest schetsen van de Nederlandse moslim?

Natuurlijk, terrorisme is nergens uit te sluiten. Een getergde Aziaat of Afrikaan kan zich opblazen bij een Nederlandse ambassade. Verdwaasde predikers kunnen meutes mobiliseren. Maar dat is, zoals Wilders terecht zei, *hun* verantwoordelijkheid, en niet de zijne. De MP 'gaf aan' dat de film geen ander doel diende dan 'gevoelens te kwetsen' (*to hurt feelings* - bah), en mensen kon aantasten in hun geloof.

- Ja, dat moet wel ongeveer het ergste zijn wat je als weldenkend mens kan overkomen. Kon hij niet de eigenlijk heel gewone grootsheid opbrengen om te zeggen: in Nederland mag je zeggen en schrijven en filmen en boetsen wat je wilt, zo lang je de wet niet overtreedt, en de regering zal Nederlandse staatsburgers die dat doen altijd verdedigen? Was het gebrek aan durf? Of wil hij het eigenlijk niet? Te vrezen valt dat laatste.

Want weer werden zo de contouren zichtbaar van het cultuurverschillen overstijgende monsterverbond tussen de religies van de bijbel en de koran. Oud-CDA-minister Van den Broek vond al dat de film ongezien moest worden verboden, naar eigen zeggen om te voorkomen dat Nederlanders slachtoffer worden van geweld. Dat is niet zwichten voor terreur, dat is zwichten voor de mogelijke dreiging van terreur, en roept reminiscenties op aan half gealfabetiseerde boekverbranders. Niet dat ook maar één politicus het nu al hardop durft te zeggen - na de heisa rond uitspraken van die zo prachtig Poldernederlands sprekende Vogelaar - maar de kans wordt met de dag groter dat fusiepartij CDA binnen twee decennia opgaat in een nog grotere, op bredere religieuze leest geschoeide beweging. En dan zijn we nog verder van huis.

Ik wil maar 'aangeven' dat ik me als atheïst gekwetst voel door die voortdurende uitingen van morele superioriteit van moslims en christenen. Ze confisqueren het integratiedebat, en doen dat heel slim, want het blijft allemaal binnen de wet. Maar intussen zaaien ze haat en wordt een heel volksdeel gedemoniseerd. Ze suggereren heel handig dat alleen Nederlanders met een geloof deugen. Maar als ik nog een vraag mag stellen: zijn er oorlogen gevoerd uit naam van en ter meerdere eer en glorie van het atheïsme? Brengen niet-gelovigen zichzelf tot ontploffing in schoolbussen? Voeren goddelozen kruistochten? O.

Zeggen dat je die religie *in het algemeen* (soms gevaarlijke) flauwekul vindt, en dat je daar *geen* 'respect' voor hebt – mag dat nog, in 2008? Het zal niet gebeuren hoor, maar je droomt wel eens dat alles beter wordt na het platbombarderen van alle heilige plaatsen.

O ja, die film. 'Schokkend', vond de Marokkaanse schooljeugd. 'Dit zijn wij niet'. Nee, hèn. De interviewer: 'Voel je je gekwetst?' Nou, dat niet. Niet verwonderlijk, want er viel alleen een niet of weinig bewerkte registratie te zien van de werkelijkheid – die, zoals bekend, eens in de paar jaar ook Nederland aandoet. Over de inhoud had niemand het; wel werd de boodschap kernachtig samengevat met 'angst zaaien'.

Wind zaaien, zou ik daarom zeggen - van beide kanten. En we weten wat daar over het algemeen van komt. Laten we hopen een storm in een glas water. Maar Nederland in 2008 tast in het duisternis en kijkt door spiegels, in de overtuiging straks te zien van aangezicht tot aangezicht. Vooralsnog lijkt er weer te moeten worden gedebatteerd. Ik zie er niet bijster naar uit. Waar moet dat nog over gaan? In nog meer van de begripsinflatie bol staande terminologie? Zwijgen, dat zou het beste zijn. Om Reve te parafaseren: 'Die jongen die heeft die film gemaakt. En nou moeten jullie niet liggen leuteren, want hij heeft die film gemaakt. Dus die film, die heeft ie gemaakt.' Intussen lijkt Wilders nu wel onder zijn eigen horizon te zijn doorgelopen. Zou hij eigenlijk gelovig zijn? Enfin. We hebben altijd de film nog.